

SFIR

SVENSKA FÖRENINGEN FÖR
INDUSTRIELLT RÄTTSSKYDD

Justitiedepartementet
Enheten för immaterialrätt och
transporträtt
Att. hovrättsassessor Alexander Ramsay
103 33 STOCKHOLM

**REMISS: Kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om
ändring av direktiv 98/71/EG om mönsterskydd, COM(2004)582 final**

Svenska Föreningen för Industriellt Rättsskydd (SFIR) har getts tillfälle att yttra sig över kommissionens förslag. Föreningen tar i detta remissvar inte ställning till den i huvudsak näringspolitiska frågan om mönsterskydd över huvud taget skall kunna erhållas för reservdelar eller inte. Föreningens svar begränsas till synpunkter beträffande den lagtekniska lösning som kommissionen föreslagit och Föreningen anför följande:

Allmänt

Beträffande skyddet för reservdelar råder det för närvarande en besvärande oreda och rättsosäkerhet. SFIR ser därför positivt på kommissionens kraftfulla strävan efter en slutlig reglering av reservdelsfrågan. Dessvärre beror denna oreda och rättsosäkerhet

---

ORDFÖRANDE

Professor Marianne Levin
Juridiska Fakulteten
Stockholms Universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-16 25 44
Fax: 08-612 41 09

SEKRETERARE

Advokat Katarina Strömholm
RydinCarlsten Advokatbyrå AB
Box 1766
111 87 STOCKHOLM
Tel: 08-463 39 00
Fax: 08-611 48 50

SKATTMÄSTARE

Advokat Jonas Gulliksson
Advokatbyrå Jonas Gulliksson AB
Box 4171
203 13 MALMÖ
Tel: 040-664 44 00
Fax: 040-23 17 65

KLUBBMÄSTARE

Jur kand Sanna Wolk
Juridiska Fakulteten
Stockholms universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-674 72 56
Fax: 08-612 41 09

inte enbart på att mönsterdirektivet inte syftar till en full harmonisering och att undantaget för skydd för s.k. ”must-match delar” i artikel 110(1) i förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning endast är en *tillfällig* lösning. Mönsterrättens särreglering för reservdelar har visat sig komplicerad, svår att tillämpa och får i sin nuvarande form effekter för långt fler branscher än fordonsindustrin, som är dess egentliga fokus. Dessa effekter har, enligt SFIR:s mening, inte analyserats tillräckligt, och de får inte heller någon lösning genom det framlagda förslaget.

Det är naturligtvis önskvärt att en uppgörelse kan nås så snart som möjligt. Men det får inte ske på bekostnad av ett väl fungerande och för användarna begripligt skydd för formgivning. Den uppgörelse som nås måste också vara en slutlig reglering av frågan. Tätta ändringar i mönsterrätten skapar rättsosäkerhet och svårtillämpade övergångsbestämmelser. Därför är det viktigt att det inte införs fler tillfälliga lösningar samt att ändringar i direktivet medför korresponderande och samtidiga justeringar i förordningen.

Föreningens uppfattning att reservdelsundantaget gör mönsterrätten onödigt komplicerad leder i första hand till en lösning som helt lyfte ut reservdelsfrågan ur mönsterrätten. Om nuvarande konstruktion med undantag skall bibehållas anser föreningen att särregleringen bör utformas så att den täcker enbart fordonsindustrin. Oavsett en generell eller fordonsindustriinriktad lösning är det dock nödvändigt att de aktuella centrala begreppen ses över och ytterligare tydliggörs. De definitioner som idag avser att avgränsa området ger – i avvaktan på avgöranden från EG-domstolen – tillämpande myndigheter och domstolar ett alltför stort fritt tolkningsutrymme. Tillgängliga kommentarer till hur aktuella bestämmelser skall tillämpas hämtar i stort sett uteslutande exempel från fordonsindustrin. Inom denna industri finns det möjligen förutsättningar att göra en avgränsning, men på andra områden ter det sig betydligt besvärligare att avgöra vad syftet är med användningen av en viss formgivning.

ORDFÖRANDE

Professor Marianne Levin
Juridiska Fakulteten
Stockholms Universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-16 25 44
Fax: 08-612 41 09

SEKRETERARE

Advokat Katarina Strömholm
RydinCarlsten Advokatbyrå AB
Box 1766
111 87 STOCKHOLM
Tel: 08-463 39 00
Fax: 08-611 48 50

SKATTMÄSTARE

Advokat Jonas Gulliksson
Advokatbyrån Jonas Gulliksson AB
Box 4171
203 13 MALMÖ
Tel: 040-664 44 00
Fax: 040-23 17 65

KLUBBMÄSTARE

Jur kand Samma Wolk
Juridiska Fakulteten
Stockholms universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-674 72 56
Fax: 08-612 41 09

Lämpligheten av särbestämmelser för reservdelar inom mönsterrätten

Det är uppenbart att reservdelsfrågan endast är relevant för fordonsindustrin, vilket kommissionen också uttrycker på s. 4-5 i förslaget – ”the automotive sector ... constitutes a special case... Other market sectors are much more fragmented, volumes are too small, and models and design change too rapidly for independent producers to have an economic incentive to enter the market.” Men försöket att lösa det för fordonsindustrin konkurrensrättsliga problemet genom internalisering i endast ett av de immaterialrättsliga områdena, mönsterskyddet, kan knappast anses leda till önskat resultat. Mönsterskyddet är för det första inte den enda skyddsform som står till buds för reservdelar, som mycket väl kan vara skyddade främst genom patent men även som varumärken (exempelvis grillar). I extrema fall kanske t.o.m. upphovsrättsligt skydd kan komma ifråga.

I samband med diskussionen om behov av ett särskilt undantag kan också påpekas att de konkurrensrättsliga reglerna på området ytterligare skärpts efter antagandet av kommissionens förordning (EG) nr 1400/2002 av den 31 juli 2002 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden inom motorfordonssektorn. För det fall mönsterrätten utnyttjas för syften som är främmande för dess ändamål, så borde ett ingripande ske med stöd av konkurrenslagstiftningen. I sammanhanget skall också påpekas att den svenska mönsterutredningen inte kunnat konstatera något klart och entydigt samband mellan prissättning och formskydd på den svenska marknaden (SOU 2001:68 s. 165).

Nackdelar med att knyta ensamrättens omfattning till skyddsobjektets användningsområde

Ordet reservdel används inte i direktivet eller förordningen. Som mönsterutredningen konstaterade i slutbetänkandet SOU 2001:68 s. 160 finns inte någon allmänt

---

ORDFÖRANDE

Professor Marianne Levin
Juridiska Fakulteten
Stockholms Universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-16 25 44
Fax: 08-612 41 09

SEKRETERARE

Advokat Katarina Strömholm
RydinCarlsten Advokatbyrå AB
Box 1766
111 87 STOCKHOLM
Tel: 08-463 39 00
Fax: 08-611 48 50

SKATTMÄSTARE

Advokat Jonas Gulliksson
Advokatbyrå Jonas Gulliksson AB
Box 4171
203 13 MALMÖ
Tel: 040-664 44 00
Fax: 040-23 17 65

KLUBBMÄSTARE

Jur kand Sanna Wolk
Juridiska Fakulteten
Stockholms universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-674 72 56
Fax: 08-612 41 09

accepterad rättslig definition av begreppet reservdel. Istället talas om beståndsdelar i sammansatta produkter. Begreppet "sammansatt produkt" definieras i direktivets artikel 1.c. som "en produkt som genom att den är sammansatt av flera utbytbara beståndsdelar kan tas isär och på nytt fogas samman." Definition av begreppet "beståndsdel" saknas.

Att sätta likhetstecken mellan reservdelar och det i direktivet och förordningen använda begreppet "beståndsdel" är inte möjligt, eftersom en beståndsdel vid ett visst tillfälle kan vara ett tillbehör och vid ett annat användas vid reparation. En viss strålkastare kan t.ex. betraktas som extrautrustning till en viss enklare bilmodell men ingå som standard i en exklusivare. I det första fallet är strålkastaren ett tillbehör, en självständig vara. I det andra är den en beståndsdel i en sammansatt produkt, som byts ut vid *reparation*. I det första fallet kan strålkastaren skyddas enligt förslaget, i det andra kan den det inte.

Det är av flera skäl olämpligt att knyta ensamrättens omfattning till hur produkten används, varav det främsta är att det är först då en beståndsdel är monterad och har tagits i bruk som det står klart om beståndsdelens sålts i egenskap av reservdel eller tillbehör. Användningsområdet framgår inte av mönsterregistreringen. Detta skapar ovisshet om mönstrets skyddsomfång, både för innehavaren av mönsterrätten och för tredje man: En oberoende reservdelstillverkare inte veta om han ska invända mot en publicerad registrering eller inte. Licensieringssituationer blir osäkra när licensobjektet kan förändra karaktär i rättsligt hänseende beroende på syftet med användningen. En tulltjänsteman, som hittar ett parti strålkastare vars utseende överensstämmer med en viss biltillverkarens mönsterregistreringar, kan omöjligt veta om produkterna ska användas som tillbehör eller vid reparation. Kanske t.o.m. en person som säljer pirattillverkade mobiltelefonskal som försvar kan hävda att skalerna skall användas vid reparation av vissa telefoner.

ORDFÖRANDE

Professor Marianne Levin
Juridiska Fakulteten
Stockholms Universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-16 25 44
Fax: 08-612 41 09

SEKRETERARE

Advokat Katarina Strömholm
RydinCarlsten Advokatbyrå AB
Box 1766
111 87 STOCKHOLM
Tel: 08-463 39 00
Fax: 08-611 48 50

SKATTMÄSTARE

Advokat Jonas Gulliksson
Advokatbyrån Jonas Gulliksson AB
Box 4171
203 13 MALMÖ
Tel: 040-664 44 00
Fax: 040-23 17 65

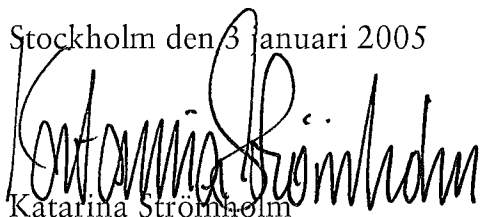
KLUBBMÄSTARE

Jur kand Sama Wolk
Juridiska Fakulteten
Stockholms universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-674 72 56
Fax: 08-612 41 09

Vidare är konstruktionen i direktivets artikel 3.3 svår att tillämpa praktiskt. Vad ligger i att beståndsdelar i sammansatta produkter som skyddsförutsättning måste vara synliga vid *normal användning* av den produkten? Underhåll, service och reparationsarbeten räknas inte dit. Men en beståndsdel i en sammansatt produkt kunde ju också kunna vara en förbrukningsvara, t.ex. en tonerkasset till en skrivare. Underhåller, servar eller reparerar man skrivaren när man byter tonerkasset? Är det underhåll, service eller reparation att byta en full dammsugarpåse?

Detta yttrande har utformats av jur. kand. Lottie-Ann Hulth, jur. kand. Peter Adamsson, jur. kand. Rune Pettersson samt jur. kand. Asko Annala samt cirkulerats inom SFIR:s styrelse. Det expedieras av föreningens sekreterare, advokaten Katarina Strömholm.

Stockholm den 3 januari 2005

Katarina Strömholm

ORDFÖRANDE

Professor Marianne Levin
Juridiska Fakulteten
Stockholms Universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel: 08-16 25 44
Fax: 08-612 41 09

SEKRETERARE

Advokat Katarina Strömholm
RydinCarlsten Advokatbyrå AB
Box 1766
111 87 STOCKHOLM
Tel: 08-463 39 00
Fax: 08-611 48 50

SKATTMÄSTARE

Advokat Jonas Gulliksson
Advokatbyrån Jonas Gulliksson AB
Box 4171
203 13 MALMÖ
Tel: 040-664 44 00
Fax: 040-23 17 65

KLUBBMÄSTARE

Jur kand Samma Wolk
Juridiska Fakulteten
Stockholms universitet
106 91 STOCKHOLM
Tel. 08-674 72 56
Fax. 08-612 41 09